

Priče iz druge prošlosti

Jutarnje sunce oslikava tanku ćebad, mršavi zraci plešu kroz staklo, padaju po tkanini. Daleki zvuk crkvenog zvona odjekuje među kućama, lebdi kroz vazduh, luta tražeći uho koje bi ga čulo. Mlada žena otvara oči, umotana u toplotu i mekoću, poprskanu tragovima noćnog spokoja. Uzdiže se, terajući ostatke umora, zatežući i opuštajući mišiće koji su, za razliku od nje, još uvek u polusnu. Ceduljica, napisana rukopisom njenog muža, stoji na komodi pored udobnog kreveta. Ista poruka, kao i svako jutro. Otišao je na posao. Osmehuje se papiru, osećajući toplu ljubav koja je još uvek umešana u mastilo. Ustaje iz kreveta, odlazeći iz svoje sobe, do toaleta i kupatila, prolazi kroz trpezariju i završava u kuhinji. Dok pravi doručak, hvata radio-signal, pokušavajući da tišinu svog jutra upotpuni zvukovima, pažljivo utkanim nekim od najboljih muzičara današnjice. Šuštanje se pročišćava, te se iz malog drvenog radija rađaju melodije pesme Koktel mesečine Glena Milera. Jedna od njenih omiljenih pesama. Dan nije mogao bolje da počne.

Traži svog piljara na pijaci. Kod njega je dolazila dok je išla u nabavku s majkom i bakom. Ako nekom čoveku veruje, veruje njemu. Čeka da piljar, stari čovek, gustih brkova, blago pužutelih od cigareta, naočarima nataknutim na nos, završi razgovor s kupcem ispred nje. Podseća je na detinjstvo. Nesvesno prisluškuje razgovore ljudi. Neko se cenka, neko priča sa prijateljem iz školskih dana, neko komentariše finale svetskog prvenstva. Čak je i muž pratio to finale preko radija, uz njeno propisno negodovanje. Kroz magnošenje čuje razdragani povik prodavca koji je vidi. Herceleh, malo srce. Tako je još uvek zovu članovi porodice, uključujući i piljara. S pet godina, predstavila mu se tim nadimkom umesto imenom, propraćena kroz smeh prodavca i ispravljanje majke. Nadimak je ostao. Ponekad se razmišlja da li joj piljar zna pravo ime. Svaki put pokušava da joj proda povrće za malo jeftiniju cenu nego onu nuđenu ostalim kupcima. Svaki put mu negde ostavi dovoljno marki da nadomesti popust koji dobija. Danas je taj novac ostavila sakriven između korpice pune krastavaca i druge, pune krompira. Pozdravlja ga, te nastavlja svoju kupovinu.

Trg oživljava iz trena u tren. Prodavci novina dovikuju naslove današnjeg broja, uzvikuju ko je vodeći kandidat za predsednika države, o nemirima u nekih dalekih azijskih državama, o tom dosadnom svetskom prvenstvu i njegovim rezultatima, o neakvim lokalnim i svetskim dešavanjima. Svaki put kad prolazi kroz ovaj deo grada, daje sebi privilegiju da stane pred svoju omiljenu zgradu. Moćnu zgradu koja joj je od detinjstva ulivala sigurnost. Bronzano-zlatna, prekrivena prozorima čije staklo puno vitraža grana svetlost u stotine različitih boja, zaobljene kupole i krovovi koje se uzdižu u visine. Samo prisustvo njenog tela, duha i uma toliko blizu ovoj zgradi daje joj momenat spokoja. Graja ljudi se zaglušuje. Povetarac staje. Zraci sunca joj više ne upadaju u oči. Ova zgrada je njen drugi dom. Uz udah, nastavlja da hoda, svesna da mora da se odvoji od svog mesta sigurnosti i sreće. Život oko nje se ponovo pomera, a ona postaje deo njega.

Pijaca i potraga za piljarom, pekara i traženje idealne vekne hleba za upotpunjavanje večere, momenat mira pod senkom njene zgrade, krojačica i popravljane omiljene haljine, mala pauza u najdražem kafiću skrivenom na spratu knjižare, mesara i biranje najidealnijeg komada mesa, pošta i slanje pisma majci (čije se pisanje znatno razvuklo). Osećala se razbacano po delovima grada, žureći i bežeći od jedne strane na drugu. Voli tu užurbanost. Koliko god je izmori, ponekad je čini sposobnom jedino za ležanje u krevetu. Svejedno oseća

samostalnost i sigurnost u obavljanju svih mogućih obaveza koje može da postigne. Voli da je na vazduhu, da priča sa ovim i onim prodavcem, da gleda cveće koje prodaje žena ispred velepne fontane, da upija sunčeve zrake u kožu. U svakoj sekundi pronalazi lepotu. Zagledanje sićušnih, nebitnih interakcija pricinjavaju joj takvu radost. Traženje cvetova i travki što lome kamene pločice kako bi popile sunčevog zraka za kojim žude. Let ptica kroz nebo, insekti koji žurno zuje kroz vazduh nalik njoj, biljke koje lekulaju na vetru, životinje skrivene u ćoškovima, ljudi koji prolaze kraj nje. To sve, to je život. Život u kom ona voli da učestvuje, koji voli da posmatra, kom se divi. Slobodan život svakog bića u ovoj košnici dešavanja. Jer šta li vredi život ukoliko nema te slobode? A šta vredi sloboda kada nema života?

Ponosno, glavom dignutom i očima uperenim direktno preda se, gužva se među ljudima. Oni je nesvesno gurkaju, a i ona je poprilično sigurna da je nekoga nenamerno nagazila ili dodirnula laktom. Svejedno pruža korak, ne morajući da se brine da će se izgubiti u roju glasova, mirisa i prizora. Svoje destinacije i puteve do istih zna bolje nego priče koje joj je majka pričala pred spavanje. Omiljena joj je bila priča o devojčici i crvenim cipelicama. Pušta misli da plutaju kroz ulice i da se uvlače u ćoškove grada. Njenog grada, na kraju krajeva. Priseća se priče, utapajući svoju svest u mirise i prizore detinje bezbrižnosti. Gužva se rasipa polako, nalik brašnu koje prolazi kroz sito. Skreće levo, pa desno, pa opet desno, i onda levo, i onda se penje u stepenice, i zatim pravi finalno skretanje levo. Konačno je blizu doma. Hoda i udiše mir i spokoj komšiluka, gleda svaku sitnicu. Broji kamene ploče preko kojih gazi, traži po koje drvo trešnje krunisano malim zrelih plodovima, potajno želeći da ubere po koju. Treba nekako prekratiti podužu šetnju.

Blaženstvo joj prekida prilika kojoj je čeznula ceo svoj hod. Vidi svoju kuću. Svoj mali raj, ušuškan u rukavu bučne berlinske scene. Žurnijim korakom, dolazi do kapije, smešći se sebi u bradu, potom mirno otključava vrata. Izuva se, ostavljajući svoje cipele nespretno bačene pred ulaznim vratima. Svejedno, ne očekuje nikakve goste danas. Prolazeći pored bračnog kreveta, pogled joj se zaustavlja na stonom kalendaru. Zaboravila je da promeni datum. Uzdiše, blago iznervirana sitnim propustom. Mlada Jevrejka pruža prste i cepa papirić namenjen jučerašnjem danu. Gužva ga u dlanu i okreće se prema kuhinji, kako bi bacila komadić đubreta. Današnji datum na kalendaru se polako vijori na povetarcu koji dopire kroz otvoren prozor. Krajnje prijatno letnje jutro. Dvadeset i treći avgust, 1942.

Felbab Tisa, I₂

dr Nataša Ivetić, mentor

Gimnazija „Dušan Vasiljev“ Kikinda